

**JIÑÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

**JIÑI LINEAMIENTO AÑ I'K'ÄÑIBALBÄ JIÑI TY'AÑ TYI TYOJLEL JIÑI
X-XIKO'B CHE' MI TYÄLÄNTYELO TYI KAJ YE'TYELO'B CHE' MI
YOTSAÑO'B IBÄJ CHE' MI SÄKLAÑO JIÑI IWIÑIK YIK'OTY CHE' MI
TYAJO YE'TYEL TYI JUNK'AL IWÄKBAJK K'ÄLÄ TYI CHAK'AL
IWÄK BAJK JA'BILEL 2020-2021.**

**JUMP'EJ IJOL IKA'BA'
TYI PEJTYELEL SU'BENTYEL**

JUMP'EJ I

**Mu'bä lak tyaj tyi yujtyibal ty'añ k'ämbilbä tyi tyejchibal cha añ mi
lak säklañ lak kaj e'tyel.**

Jump'ej lajm (Artí 1). Kombä lak tyaj. Ili jump'ebä ty'añ melebä jiñäch cha añ mi laj k'el ipäs cha añ jiñi mi lak laj ts'ibubilbä ya' tyi e'tyijibäl cha añ mi lak cha'leñ votación yik'oty imichk'elol aj político cha añ x-ixiko añobä jiñi ñatyibal cha añ lajalo'b yik'oty wiñiko'b mu'bä iyotsaño'b ibäj ik'ajtyiño'b e'tyel ili ñatyibal ixik'ol cha'añ añäch mi ch'ämbeño'b isujmilel. Kome lajal lak derecho yik'oty wiñiko ke ma añik majch mi ts'ak'el jiñi ixik mu'bä ik'ajtyiñ iy'etyel che'bë tyi junk'al iwäk bajk yik'oty jump'ej ichak'al iwäkbajk jabil 2020-2021.

**JINÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

Ili ty'añäl lok'em tyi pejtyelelo'b x-e'tyelo'b ya' tyi oficina electoral cha' añ lak país ili ts'ibubil je el ya' tyi SUP-JRC- chalujump'ej yik'oty junk'al iwäkbajk 14/2020 che bajche je el ty'añ transitorio tyi chänlujump'ej ichalu junk'al k'älä tyi chämp'ej ichänk'al ijok'al k'älä tyi wuklujump'ej agosto tyi junk'al iwäkbajk.

Chap'ej lajm (Art 2) Ik'añibal. Yo mi lak ñope cha' añ iwenlel chuki mi yälo'b jiñi kabälbä e'tyijibäl jurídico PVcM cha añbä ya'tyi leyij cha añ jiñi x-ixiko'b mi mejlel iye'tyel che' je el año'b ikotyäñtyel ya' tyi sekuñ jiñi leyij mi chaleñ tyik'ojel tyi tyolel x-ixiko'b, che añ machbä yom ik'el jiñi x-ixiko'b mi yäk'entyel ityoj jiñi mul.

Uxp'ej lajm (Art 3). Tsätsbä ty'añ. Mi ñatyäntyel ili ty'añ la'bä ts'ibubil.

Ibajñelbä mi k'ajtyiñ iye'tyel:

Jiñ ibajñelbä mi yajñel its'ibuñ ibäj cha añ mi k'ajtyiñ i ye'etyel tyi kantilato ima añ mi yotsañ yambä partidoj bajche mi yäl jiñi leyij.

Kabälobä:

Jiñ mu'bä ityempaño ibäj cha añ ik'ajtyiño'b iye'tyel ijuntyikijach mu'bä ke tyi käytyäl tyi e'tyel.

Tyi' tyojel jump'ej Estado

Tyik'ojel tyi e'tyijibäl yik'oty mu'bä la käk laj k'ä che mik säklañ lak kaj e'tyel tyi Tabasco.

Su'bentyel tyi Constitucion Federal:

Kabälbä libruj ts'ibubilbä cha añ lak weñlel lak chumtyäl tyi México.

**JINÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

Su'bentyel tyi Constitucion Local:

Tyik'ojel cha añ librejonlaj tyi Tabasco

E'tyijibäl cha'añ tyui Instituto Electoral:

Kyotyotyle ba' mi k'ejlel tsabä yäk'ä ik'äb aj votaciono'b.

Ajk'eloñelo'b tyi INEGI:

Jiñ mu'bä iñumel itsiko tyi pejtyelel chujachbä añ tyi Tabasku.

Kotyayaj cha añ indigenajo'b INPI:

Jiñäch ya' baki mi kotyäntyel lak piälo'b Tabasku.

Su'bentyel che bajche' mi cha'leño votaciono'b Ley Electoral:

Su'bentyel cha añ mu'bä ik'ajtyiño iye'tyel tyi Tabasco.

Su'bentyel tyi pejtyelel Ley General:

Su'bentyel bajche mi yäk'ob mi chaleño votacioño.

Tyik'ojel tyi su'jmlel tyi Ley de Acceso:

Tyik'ojel cha añ u'ts'aty mi yajñelo'b x-ixiko'b.

Kotyäntyel x-ixiko'b VPcM:

Kotyäntyel x-ixiko'b che' mi k'ajtyiño'b jiñi tyi wenlel iye'tyel.

Jiñi abreviaturaj machbä ma añ tyi a'k'ele layi lajaläch ts'ibubil wä'tyi juñ bajche mi yäl tyi chachajp ty'añ.

Chämp'ej (Art 4). Mi laj kotyañ jiñi año'bä derecho mu'bä laj kotyañ jiñäch Derecho Política jiñi x-ixiko'b ma añ mi ts'ak'ejlelo'b jiñi mu'ch'ulo'b mi melo' troñel ke muchbä yäk'eñ iwenlel jiñi x-ixiko chubä yom imelo'.

**JIÑÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

Jop'ej lajm (Art 5). Tsätsobä iye'tyel mu'bä kotyaño jiñi x-ixiko'b jiñäch wembä mi laj xäñe majlel leytyak ma añ tyäläntyel. Ya' tyi kapituloj chämp'ej mi lak tyaj mi yäl tyäläntyel jiñi x-ixiko che' mi yotsaño'b ibäj tyi Politica, tyi kapituloj uxp'ej mi lak tyaj mi yäl mi tyojo imul mu'bä ityäläño x-ixiko'b weñ añ ikotyäntyelo' yik'oty bajche jiñi Instituto Electoral anbä ye'tyel tyi lak lumal yik'oty mi yäl ke bajche mi u'ts'aty mi chaleño votar mi yäl ya tyi uxp'ej ty'añ tyi junxopty k) wukp'ej tsikil tyi jop'ej lujump'ej tsikil tyi junxopty g) chalujump'ej i chak'al tsikil tyi junxopty b) ty'oxol tyi bolomp'ej, chänlujump'ej iyuxk'al tsikil tyi xotyol jump'ej g) chämp'ej iwäk k'al tsikil tyi juntyox f) lujump'ej ijumbajk tsikil tyi juntyox i) jolujump'ej ijumbajk, chap'ej iyuxk'al ichabajk tsikil tyi chap'ej, chap'e iyuxk'al ichabajk bis.

Wäkp'ej lajm (Art 6). Mukbä ke a ch'ämbeñmajlel isu'milel mi a' ch'ämbeñ jiñi su'milel lajaläch ts'ibubil bajche mi lak tyaj laj k'el tyi ñaxambä ty'añ su'bentyel tyi lak tyejk lum mexiku tyi jop'ej tsikbilbä tyi chap'ej leyobäj cha añ Electoral, tyi uxp'ej, tyi chap'ej su'bentyel bajche mi chaleño Votación yik'oty bajche jiñi aj Partido mi chaleño votar tyi Tabasco, yik'oty aj tyik'ojel Constitucion Mexico u'ts'aty mi chämo majlel mi chaleño chumtyäl.

Wukp'ej lajm (Art 7). Ñaxambä jiñi lak derecho jinäch mukbä k'äjñel cha añ tyi lak derecho che bajche machbä tsikil ke bajñe añ lak cha añ tyi jujuntyikilonlaj machbä machbä mej ich'ämbeñoñolaj iañ lak cha añ tyi pejtyelel oraj.

**JIÑÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

CHAP'EJ IJOL IKA'BA'

**JIÑÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI CHALEÑO VOTARTYAK
JIÑI X-IXIKO YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

JUMP'EJ I

**Ik'añibalbä che' mi lak wa'chokoñ la kaj e'tyel jiñ ku che' mi lak
votariño'**

Waxäkp'ej lajm (Art 8). Ik'añibalbä cha añ lajalonla' jiñäch u'ts'atybä mi lak mel tyi pejtyelel k'iñ ke yomäch lajalonlaj mi yäl tyi chap'ej ty'añ ya' tyi a, ty'oxolbä tyi wukp'ej jolujump'ej ichak'al ty'oxolbä tyi chap'ej, jump'ej iyuxk'al ty'oxol tyi jump'ej, uxlujump'ej iyuxk'al yik'oty wäklujump'ej iyuxk'al tyi tyik'ojel tyi México, jiñäch ik'añibalbä cha añ mi lak ñatyañ bajche mi lak votartyak la kaj e'tyel mi yäl ya' tyi ty'añ chajlujump'ej ichak'al tyi tsikol chap'ej, tyi xotyol b) ty'oxolbä chämp'ej yik'oty jolujump'ej ichak'al, tyi tsikol jump'ej tyi pejtyelel tyik'ol, ke jiñi wiñiko x-ixiko junlajalo'b mi k'uxbiño jiñi ipiälo'b.

Bolomp'ej lajm (Art 9). U'ts'aty che' lajalonla' ma añ majch mi ts'akel jiñi ipiälo'b che ma añ mik ts'ak'ele lak piälo'b mi mejlel lak tyaj ya' tyi tyik'ojel ya' tyi jump'ej ty'añ tyi ty'oxol chämp'ej mi yäl ma añ majch mejlik its'ak'el jiñi piälo'b che p'ump'uñ mi ñop lak yum mi x-ixik mi wiñik mi mulaño ibäj, jiñ cha añ mi yäl ke junlajalonla añ lak derecho yik'oty librejonla'.

**JIÑÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

Che chonkol jiñi lak votariño'b la kaj e'tyel mi ke ñumel ik'ejelelo'b cha añ mach mi ts'ak'elet.

Lujump'ej lajm (Art 10). Tyejchibal cha'añ ma'añ mí lak st'a k'el lak'bä. Jiñi lak Derecho cha'añ lak säklañ lak yaj e'tyel ma'añik mach í mich' k'el jiñi ixico kome añoix í kotäñtyel ya tyí ley cha'añ ke' lajalob jikotyob jiñi wiñikob.

Junlujump'ej lajm (Art 11). Tyejchibalbä mí k'elob lak voto. Che bajche tyi lak kälä cha'añ lak Derecho yik'oty bajche mi lak' subeñtyel kabäl ty'añ cha'añ aj e'tyelob' mu' bä i k'elob ya tyi ye'tielil lak' tyeklum ts'ibubilbä ya tyi juñ jump'ej í wäkp'ej tyi Ley electoral mí weñ k'elet cha'añ uts'aty, mí chaleñob troñel ya tyi ojpisina yik'oty tyi komunidad cha'añ í kotäñtyel jiñi ixiko.

Cha'lujump'ej lajm (Art 12). Wersa bä mi lak chaleñ o me lak' mele. ye'tyele Electoral Política mu'bä í k'atyñob i yetyel yik'oty muk'o bä tyi troñel tyi ojpisina yom mí kãñob je'el cha'añ jiñi ixiko lajal í lerecho yik'oty wiñikob che' bajche tyi ts'ibuñtyi ya tyi ley kome jiñi ixik mej í k'ajtyiñ í yetyel cha'añ Presidente kome mach' me lik' í ts'a k'elob añäch i Derecho ts'ibubil lla tyi ley bajche' je'el wiñiko.

**JINÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

CHAP'EJ II

Tyik'ojel tyi lak tyeklum yik'ot mu bä í melob Ila tyi lletyelil.

Uxlujump'ej lajm (Art 13). Troñelob' muk'o bä tyi troñel tyi tyeklum. ya tyi ts'ik wäkp'ej i wäk'al tyi ley elector mi yäle' ke jiñi tyik'ojelob año tyi wenta cha'añ mi k'elob mi chokolob' i chaleñob bajche' ts'ibubil tyi juñ, cha'añ bajche mi säk'lañob i yaj etyel i che' bajche' je'el mi weñäch chokol i melob i troñel ya tyi i ye'tyelil.

Che je'el ya tyi tsik' tyi ley jolujump'ej y chak'al tyi jump'ej bä tsik, tyi pejtyielel ley mi k'elob je'el tyi tyechibal che lajal y lerecho ixik' wiñik, i ke' mi melob' tyi troñel cha'añ bajche mi respetariñob jeel jiñi ixiko ya tyi ojpisina.

Chänlujump'ej lajm (Art 14). Ya' tyi su'bentyel waxäklujump'ej ichak'al, wäkp'ej ichak'al yik'oty jolujump'ej iwäkp'ej tyi tsikol. Ty'oxolbä ty'añ bolomp'ej yik'oty bolomlujump'ej i chak'al che bä jiñi yumäntyel mu'kbä jiñi ik'elo' cha añ jiñi

wajchokoya'j ambä ye'tyel tyi lak lumal yom weñ u'ts'aty mi k'elo jiñi mukbä iwachokoño iyaj e'tyel che bajche mi yäl juñ ts'ibubilbä.

Jolujump'ej lajm (Art 15). Che'bä tyi yumäntyel mi yäle ke jumuchoñjachla' ma añ majch mi mejlel tyi ts'ak'elol cha añ mi lak lu'k'ejlel ke mu'ch'ulonla tyi lak pejtyielel che'bä jiñi yu'mo jiñi mu'kbä ik'elo aj wachokoyaj yumäntyel mi ke yäl ity'añ ke tyi lak

**JIÑÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

pejtyelex añ lak k'añibal ke ma añ majch mi chojkel, chukul tyi uxchajp tyik'ojel che'bä aj tsik ty'añ ke añäch laj k'añibal.

Wäklujump'ej lajm (Art 16). Mí yälob año'bä í ye'tyel cha'añ aj ts'ik ty'añ yik'oty jiñi aj tyik'ojelo'b ke lajaloñla. Cha'añ mí yäl ke u'ts'aty mí chajpañob jiñi í troñelo' ke lajaloñla tyi lak pejtyelex che' mí subjel tyi jump'ej i wük'al ty'añ mi yäjlel ila'tyi ye'bal juñ ts'ibubilbä.

Jump'ej 1: Mi kaj i mejlel yik'oty mi yäk u'ts'atybä imelol ke jiñi x-ixiko'b yom u'ts'aty mi k'ejelelo' tyi pejtyelex k'iñ che mi sujbe' tyi juñ jiñi aj chajpaya ty'añ tyi kaj aj político mu'kbä yäl jiñi añbä ye'tyel.

Chap'ej 2: Mi mu'chkiño kixtyañojo' cha añ mi tsiktyisaño ke jiñi x-ixiko mi kotyäntyelo' che mi ts'ak'ejelelo'che mu'k'o tyi político

Uxp'ej 3: Mi ke ts'ibuntyel ke jiñi x-ixiko u'ts'aty mi k'ejelelo'b tyi pejtyelex yumäntyel baki jach mi ñopo político yik'oty che jiñi bajñel, yik'oty jiñi ixikob- wiñikob mu'ch'ulo' mi cha'leño politikuj cha añ mi yajñelo'b tyi tyijikña.

Chämp'ej 4: Mi yäk'bentyel i ñatyibalo'b jiñi aj tsik ty'añ mu'k'obä tyi troñel tyi electortyak ke jiñi x-ixiko mach mejlobik tyi ts'ak'elol ke mi yäjlel mu'ch'ulo tyi pejtyel oraj.

Jop'ej 5: Bakijach mi yäjlel tyi tyojlelo'b x-ixikob ke kotyäntyelo yik'oty mi chojkel majlel aj tyik'ojel.

**JINÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

Wuklujump'ej lajm (Art 17). Aj tyik'ojel tyi distrituj mu'kbä su'be tyi lujump'ej iwuk k'al ty'añ cha añ mi tsiktyisäntyel bajche mi yujtyel votoj, jiñi distrituj jinäch itroñel bajche iliyi mi yäl majchki tyi jotyo.

Jump'ej 1: Mi yäk kotyäntyel cha añ tyik'ojel ke jiñi x-ixiko añ ik'añibalo'b tyi politikuj yik'oty cha añ mi mel iye'tyel.

Chap'ej 2: Tyi orajach mi k'ejlelo'b añobä jiñi wokolel tyi ts'a k'elol tyi yumäntyel baki mi nächtyäbentyelo' jiñi ty'añ tyi melbä yäch mi yäl tyi bolomp'ej ty'añ yik'oty tyi lujump'ej i chak'al yik'oty tyi chap'ej ty'añ.

UXP'EJ IJO IKA'BA'

IWOKOLEL YIK'OTY ITS'AK'ELOL JIÑI X-IXIKO

ÑAXAMBÄ TY'AÑ

Tsätsbä ty'añ, bajche yilalo'b, mi tyojo jiñi mulo'

Waxäklujump'ej lajm (Art 18). Isujmilel, jiñi ts'ak'elol jinäch che jiñi x-ixiko'b mi tyajo wokolel tyi pejtyelel e'tyijibäl che mach yomo k'elol tyi troñel, ts'ak'elol, wajlentyel ke mach mejo' tyi troñel x-ixiko'b. jin meku cha añ mi la' käl mejläch tyi troñel baikak tyi e'tyijibäl much imejlel y mu'chkiñ jiñi wiñik yik'oty mi mejlel jiñi mel ikampañaj política yik'oty mi chaleñ troñel tyi e'tyijibäl.

**JIÑÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

Jump'ej 1: Mi k'ejlelo'b yik'oty mi kotyäntyelo' jiñi x-ixiko'b che chonkolo' tyi ts'ak'elol, mi p'ump'uño, mi ch'äyemo chubäjach mi tyälel tyi tyojlelo'b añ aj e'tyel mi chaleñ kotyayaj.

Chap'ej 2: Juntyikil x-ixik much i mejlel iñumel tyaj e'tyalo'b baikach mi tyaje wokol che jiñi kotyibiläch chäch mi yäl tyi junk'al ty'añ.

Bolomlujump'ej lajm (Art 19). Imelbalo'b, jiñäch iwokolel tyi tyolel jiñi x-ixiko machbä u'ts'atyik tyi tyolelo'b jiñächbä ty'añ bajche iliyi:

Jump'ej 1: Jiñäch che ma añ mi kotyäntyelo'b jiñi x-ixiko tyi melo'bäjäl tyi lumal. Yik'oty tyi pejtyelel mulawil ke jiñi x-ixiko mejläch ichaleño e'tyel yik'oty tyi campaña cha añ mi chaleñ yumäntyel.

Chap'ej 2: Jiñäch its'ak'elol jiñi x-ixiko che mu'k'o tyi votacionij, yik'oty che mi mu'chkiño jiñi wiñik che mi mel jiñi campaña política, yik'oty mi mejlel isäklañ juntyikil jiñi yumäl, cha añ mi chaleñ e'tyel yik'oty.

Uxp'ej 3: Jiñäch che mi lak mukbeñ ty'añ jiñi x-ixiko cha añ mi ts'ibuñ ibäj cha añ mi mel jiñi campaña política, yik'oty mi lak ts'akel che mi säklañ jiñi troñel, mi lak mukbeñ jiñi ty'añ chonkobä i tsiktyisañ jiñä i yum troñel. Mach yomik che mi lak tyumbeñ jiñi x-ixiko bajche iliyi. P'ump'uñojax tyi k'elol.

**JIÑÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

Chänp'ej 4: Jiñäch che mi lak lotyiñ x-ixiko'b tyi yoralel jiñi votación ma añ mi lak kotyañ che mi la käl, mi ke tyaj iye'tyel che jiñi kixtyañojo'b, yik'oty mi lak su'beñ ke aj lotyachix chuki mi yäl tyi campaña.

Jop'ej 5: Jiñäch che mach ts'äkälik mi lak ts'ibubeñ ik'aba' juntyikil x-ixik che mi ts'ibuñ ibäj cha añ kantilato, tyi yoralel votoj mach me ku añik juntyikilik jiñi wiñik jiñi isu'jmilel jiñäch mach komik laj k'el tyi e'tyel.

Wäkp'ej 6: Jiñäch che mach ts'äkälik mi la käk'eñ ty'añ tyi tyojlel cha añ mi votariño'b, tyi yorajlel ma añ mi ch'äjmel tyi e'tyel kome mach u'ts'aty mi k'ejlel tyi piälo'b.

Wukp'ej 7: Mi lak ts'ak'el jiñi x-ixik che mi' mel ampaña añ jach mu'kbä laj kotyañ, mach weñik bajche jiñi.

Waxäkp'ej 8: Jiñäch che mi lak tsiktyisañ jiñi x-xiko ke mach mejlik tyi e'tyel, ke mach mejlik tyi ty'añ, ke mach yujil troñel, ke ts'ubä laj Candidata, añ tyo yomonlaj k'uxbiñla jiñi lak bäj.

Bolomp'ej 9: Mi jo'pbeño ty'añ tyi tyojlel ke mach bä melelik cha añ ma añ mi ch'äjmel tyi ye'tyel, yik'oty che mu'tyo kejel jiñi votariñoj, che jiñi mi ke yälo'b mach u'ts'atyik laj kaj e'tyel che mi yälo'b jiñi kixtyaño.

Lujump'ej 10: Mi lak ñik'i su'beñ jiñi Candidata mi lak ts'ibubeñ mach bä weñ bä ty'añ, che bajche tyi lok'om potoj, tyi vileo cha añ mi lak käk tyi kisiñ tyi pejtyelel lak lumalo'b.

**JIÑÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

Junlujump'ej 11: Che jiñi x-ixik laj Candidata mi yäl i tsänsañö', yik'oty mi ts'änsäbeño' jiñi yermañojo'b cha añ mux ilok'el tyi kandidataj mi bätyisaño.

Chalujump'ej 12: Mi lak su'beñ jiñi x-ixik mach mejlik i ch'äm i ye' tyel, yik'oty mach mejlik tyi ochel tyi ñächtyaj ty'añ ya baki chonkolo' chajpaño troñel x-e'tyelo, ke mach mejlik yäk jiñi ñatyibal baki añ jiñi komo troñel.

Uxlujump'ej 13: Ma añ mi ch'äjmemo jiñi x-ixiko che mi melo' jiñi política kome mi ñatyaño mach mejlik tyi e'tyel.

Chänlujump'ej 14: Jiñäch mi säklaño tsätsbä yujil troñel ke much bä i mejlel tyi e'tyel tyi tyojlel jiñi lumal. Ya me ku jiñi x-ixiko mi ts'akejlelo'.

Jolujump'ej 15: Mi wajleño jiñi x-ixiko'b che woli jiñi kántyañ yalo'bil tyi yoralel jiñi i mel jiñi campaña, mi kaj jiñi ch'ok añ jiñi yalo'bil che mi yälo' kixtyaño, yik'oty che mi k'ajtyiñ jiñi licencia mach yomik iyäk'eño, che me ku yom chalentyel jiñi x-xik mi la käk'eñ jiñi licenciaj.

Wäklujump'ej 16: Mi jats'o laj candidata che jiñi x-ixik, mi tyäläntyel tyi wiñiko'b mach bä u'ts'atyo iñatyibal, ili ñatyäntyel mach weñ bajche jiñi.

Wuklujump'ej 17: Jiñäch che mi lak chäkibeñ tyak'iñ jiñi x-ixik lok'embä cha añ jiñi tyojol tabä kanarij. Tyi weñ troñel tyi kaj.

Waxäklujump'ej 18: Mi lak xik'e jiñi x-ixik jiñi ts'ibuñ juñ tyi tyojlel ke mach weñ yujul troñel, yik'oty mi lak bätyisañ tyi ts'ätsbä ty'añ.

**JIÑÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

Bolomlujunp'ej 19: Jiñäch che mi tyijk'el x-ixiko'b ke mach mejlik i mel ibä tyaj e'tyelo' tyi kaj jiñi multyak tyi politikaj.

Junk'al 20: Mi yälo' ke mach mi yäk'entyel tyak'iñ kome ya jiñi x-ixik, yik'oty mach julajalik mi yäk'eñtyelo tyak'iñ aj candidata.

Jump'ej ichak'al 21: Jiñi x-ixiko ma añ mi yäk'eñtyelo' jiñi melobäj che mi tyoisañ jiñi wokolel ya mik tyaj laj k'el ke mach junlajalik aj e'tyalo.

Chap'ej ichak'al 22: Mach mejlik lak tyälaño'b che año tyi ye'tyel, yik'oty che mu'tyo kajel jiñi votariño, yik'oty che chonkol jiñi ñumel tyi campaña mi lak ñächtyäbeñ jiñi ty'añ. Bajche mi kaj tyi troñel yik'oty jiñi lumal.

Uxp'ej ichak'al 23: Che tyi ajli bajche iliyi, che tyi chajpäntyi yik'oty tyi tsiktyisäntyi tyi tyolel jiñi x-ixiko'b. ilayi tyi chap'ej i yuxk'al ijobajk ty'añ.

Junk'al lajm (Art 20). Sujetos. Mi k'uxbiñtyel che' mach cheik bajche xtsantsaj VPcM, che bjche iliyi:

1. Ambä ye'tye tyi Estatales
2. Tyoj-esaj ambä iño'bal
3. Piäl tyi toñel
4. Mu'bä ik'el ili partidos políticos
5. Miu'bä kaje ikotyano' jiñi partidoj
6. Jiñi precandidatas, precandidatos, candidatajo' o candidatojo' mu'bä ik'ajtyiño cha'añ partidos políticos o lajaltyakobä.

**JIÑÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

7. Bjache' mi su'beñtyel yik'oty ipiältyak
8. Ibajñeljachbä o tyi tyem pejtyele ibajñebä jiñi kistyaño
9. Majchika mi yäjle tyi artículo 335 tyi Ley Electoral

Jump'ej ichak'al lajm (Art 21). Che' mi wa'chokoñ machbä weñ mi' mejle. Jiñi kistyaño mu'bä ka yoche tyi candidatas yik'oty candidatos o yantyakbä partidos ibajñeljachbä juñ yom mi ch'ujbiñ bajche tyal tyi yambä juntyox che mi' mel machbä política tyi tyojle jiñi x-ixiko', mi bä'tyisäñtye jiñi mu'bä kaje iñop yäsä cadidaturas tyi cha'añ yumäl yik'oty machbä icha'añ yumäl.

Chap'ej ichak'al lajm (Art 22). Mu'bä che' mi lak päjk'el. Mu'bä lak k'ajtyibeñtye ambä tyi tsätsle ty'añ yik'oty tyi junlujump'ej artículo tyi jump'ej yik'oty tyi chap'ej tsik tyi tyulmal Electoral, tyi ñatyäñtye bajche' añ tyi lujmp'ej lajm tyi jump'ej tsikle, inciso g) tyipejtye tyulmal ty'añ, mi ik'ajtyiñtye bakityakbä ye'tyel mi ityaj tyin Proceso Electoral 2020-2021, che ma'añ chuki añ imele.

Uxp'ej ichak'al lajm (Art 23). Che' ma'añ lak bñañ ley. Che' bajche mi tyi artículo 336 cha'añbä tyi tyilmal ty'añ tyi Electoral, mi tyi k'oty lak ña'ty'äñtyel mu' kāk'eñtyelak tyoj tyi Ley electoral, che' weñ mi ik'ejle mi ikäñatyäñtye jiñi x-e'tyel cha'añbä weñ mi yajñe jiñi x-ixiko', Che' käläx chuki mi mejle, lak chibeñtye xintyop'o jiñi cha'abä jiñi partidos políticos chebä mi ip's tyi yorajle che' ityoj añ, mi ipäs tyi artículo 347, tyi chap'ejle tsikle, pajk fracción III tyi tyulmal ty'añ tyi Electoral.

Jiñi infracciones ambä tyi lajmlel 336 yik'oty tyi 337 tyi tsätsle itya'añ Electoral, mi yäk'eñtye ix'oty imul che käläx añ chuki imele, tyi tyojle Constitucion Local, tyi tsätsle

**JINÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

electoral ila tyi lineaminetos mi yäl bakibä mi cumpliriñtye yik'oty ma'añ mi tyä'läñtyel jiñi x-ixiko'.

Chämp'ej ichak'al lajm (Art 24). Che' mi käk'entyela x'oty. Jiñi che añ chuki mi lak ñikimel VPcM, mi mejle lak x'oty bajche' mi yäl tyi wukp'ej yuxk'al lajm tyi tsátsle tyi Electoral mi ipäs bajche iliyi.

Jiñi Partidos políticos

1. Che' mi ty'ox loksäñtyel tyi xiñtyop'ol, mi päjk'e mu'bä iloty tyak'iñ mi päseñtye iyorajle ityoj-isäñtyel.

Partidos políticos yik'oty ipiälobä ibä

2. Che' mi lajmisañ ibäj tyi partidos políticos

Jiñi kixtyaño che' xmeluz o yambä itoñel mi yäjsiñ candidaturas, precandidaturas yik'oty partidos políticos.

3. Che' mu'uch iñume VPcM mi k'aityiñ INE cha'añ mi ñusuñtyel tyi radio yik'oty tyi televisión, tyi yorajle mi lajmisaño' cha'añ ma'añ itsiktyiyel, tyi ye'tyel mi k'ajtyibeñ cha'añ mux iñusäbeñ chuki machbä weñ añ imele.

**JIÑÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

Chap'ej ijol ik'aba'

Bajche' mi yäk'eñtyelo ix'oty yik'oty yañtyakbä

Jop'ej ichak'al lajm (Art 25). Bajche' mi yäk'eñtyelo ix'oty imul. Che' bajche' mi yäl tyi articulo 335 cha'anbä tsätsle tyi Electoral, mi kop'eñtyak lak mul che' mach weñ chuki mi imejle, yik'oty che ma'añ lak ch'ujbiñ mu'bä yäl tyulmal ty'añ Electorales ambä tyi lineamientos, che' mi yäjle cha'anbä ili Electorales yik'oty tyi' lujump'ejle ik'aba' tyi jajk'el xu'klib ty'añ cha'anbä jop'mulil ila tyi Instituto.

Tyi yujtyibal ili artículo 470 tyi tyulmal ty'añ tyi pejtyele; 361 tyi cha' tyulmal ty'añ Electoral yik'oty tyi waxäklujump'ej ichänk'al tyi jajk'el xu'klib ty'añ cha'añbä jop' muli, che' mi isubo' chukiyes mi mejle tyi yorajle jiñi votación:

- I. Che' ma'añ mi ch'ujbiñtye bajche añ tyi ju'lujump'ej iwuk'al lajm (Art. 134) tyi' bomp'ej ty'oxle tyi Constitucion Federal yik'oty tyi uxlump'ej ichäk'al tyi Constitución Local
- II. Mi tsak'ejle che' mi wewechlöp'ej isuñile che' tyi yorajle política o electoral yik'ort
- III. Mi sujbe jalaj mi tyejche jiñi jula'al tyak
- IV. Mi sujbe che mi tyäläñtyel tyi política tyi' tyojlel x-ixiko'

Tyi' yorajlebä, bajche' mi yäl añbä tyi cha'lujmp'ej ijok'al lajm tyi jajk'el xuk'lib ty'añ yk'oty che' mach yo, ch'ujbi ichokmajle tyi ch'äjañ ty'añ, yik'oty che' mi ik'ejle ch'ujbi imuchkiño' PVcM, tyi cha'lujump'ejle lajm tyi' jop'ej itsikle, uxlujump'ej itsikle

**JIÑÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

chämp'ej, jo'lujump'ej tyi uxp'ej itsikle yik'oty tyi lujump'ej ijok'al tyi uxp'ej itsikle, tyaxbä ityoisä tyi yutsatyle chuki mi mel, tyi yujtyibal mi jotyo' imel cha'añ chukiyes machbä weñtyak.

Wäkp'ej ichak'al lajm (Art,26). P'isle ikäñäñtyel yik'oty ityoisäñtyel. Ili p'isle ikäñäñtyel yik'oty ityoisäñtyel, ch'ujbi miel che mach tyojik tyi VPcM, ya'bä mi k'ejle tyi wukp'ej ichak'al lajm tyi yuxp'ejle itsikle yik'oty tyi jop'ej ijok'al lajm tyi jop'ej itsikle tyi jajk'el ixuk'lib ty'añ tyi Instituto bakibä bajche iliyi:

P'isle ikäñäñtyel

- I. Mi k'ejle machbä weñtyañ yik'oty jump'ej cha'anbä' tyojle;
- II. Mi chojke lok'el machbä weñ mi mel, mi' tyem säkläñtye ityojel;
- III. Che mi yäl ichok lok'el machbä tyoj jiñi yumäl, jiñi mu'bä iñiki' mel machbä weñ mi chojke lok'e; yik'oty
- IV. Mux yäjle ilajmisäbeñtye ye'tye tyi partidista jiñi kistraño mu'bä iñik'i tyeche.

Ili mu'bä ipästryä, jiñi x-etyelbä tyi electoral, mi mejle bakibä mi kastyiñtye cha'añ mi kotyätye tyälabilbä x-ixik, mi isu'beñtye tyi yorajle cha'añ mi mejle imel ibä.

Che' mi yäk' o mi k'el tyi tsätslelbä, yik'oty ch'ujbibä imel tyi tyojel ili Instituto Electoral yik'otyo jiñi x-e'tyelobä tyi pejtye mi k'ajtyiño che' mi yäk'eñtyel ixoty'o muli, mi tyijk'elo yik'oty tyi tyojelbä.

Tyi tyoj-isäsñtyel

- I. Che' ñoj k'am jiñi lojweñbä

**JIÑÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

- II. Tyi yorajle mi ichojke lok'el tyi ye'tyel mu'bä iñik'i mel machbä weñ;
- III. Ya' baki oñ kistyaño mi k'ajtyiñ mux iñume imul, yik'oty
- IV. Maix mi chäkaje iñik'imel

Che' tsäts lak mul, mej lak x'oty bajche ili mu'bä ipäsbeñoñla.

Wukp'ej ichak'al lajm (Art.27). Che' ijop'eñtye imul che mach yom k'elo jiñi x-etyelbä. Che' mi päsbeñtye imul jiñi VPcM, che' mach yom k'ejele ili e-etyeltyak, ch'ujbiyäch jop'eñtye imul, mi yä tyi bolomp'ej ijok'al lajm, tyi chap'ejele itsikle tyi' jajk'el xuk'lib ty'añ, tyi yajkotya yumäl mi ik'elbeñ tyi wuty jiñi jo'bilbä, mi k'elo añobä ye'tyel jiñach itoñelo chách bajche mi yá tyi pejtyele tyulma ty'añ tyi tyojle administrativa.

Uxp'ej jol ik'aba'

**Che' tsijbuñtye tyi estatal cha'anbä tyä'läñtyeltyak tyi política
cha'añbä x-ixiko'**

Waxäkp'ej ichak'al lajm (Art.28). Tyi pejtyelebä. Che' bajche' añbä ya' tyi Sala superior mi toj-isaño' jiñi expediente SUP-REC.91/2020, tyi Registro Estatal tyi ceh añ chuki mi icha'leñ mi kaje itsolbuñtyel, jiñäch tyi tyoje ñaxañbä ik'ajñel, tyi política che mach weñ tyi VPcM.

Tsijbuñtyel tyi Estatal, ya' mi käytyä tyi tyojelbä añbä tyi lineamientos mu'bä yäk'e jiñi INE cha'ñbä tyi pejtyele tsijbubi.

**JIÑÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

Itejchi'bal itsijbuñtyel tyi Estatal, tyi' pejtyele jiñi kistyaño mi tsijbuñtyel tyá'läbiñbä tyi VPcM.

Ili otsajbä tyi Estatal, jiñäch tyi pejtyelebä mi tsiktyisäñtyejiñ maxki ochem, ibajcheki yila jiñi sentencia cha'añbä x-etyelbä pák'älbä, tyi penales o administrativas ambä tyi VpCm.

Bolomp'ej ichak'al lajm (Art 29). Tyi tsijbuñtye cha'añbä tyäläñtye che' tyi yorajle jiñi Proceso Electoral, tyi Instituto Electoral mi kaje yäjk'el tyi Registro Estatal cha'anbä tyä'läñtye tyi política cha'añ x-ixiko, ch'ujbi yäk'o majle jiñi tyañtyak ta'bä yäk'ä ambä ye'tyel cha'añ Electorales, Administrativas yik'oty cha'anbä tyi Penales ikäñbä k'ajtyi jump'ej jojp'el mulil tyi VPcM.

Icha'año' jiñi Instituto Electoral mi isu'beñ x-etyelo' cha'añ mi iñatyañ ili jop'olbä muliltyi tyojle VPcM, cha'añ mi chok majle ili ty'añtyak, che' ambä albi, mi k'ajtyiñtyue tyi tyojle ili PVcM, bajche chokolbä majle tyi x-etyelo', cha'añ mi yochel tyi Registro Estatal che añ tsäk'elo tyi Política cha'añ jiñi ixiko' yik'oty mi cumpliriñtye chokobä tyäle tyi' tyojle jiñi Sala Superior tyi expediente SUP-REC-91/2020.

Wajali che mi' subjel, tyi yikälel jach mi säk majle tyi via electrónica: contencioso@iepc.mx.

Bajche' añ tyi junlujump'ej ijok'al lajm tyi jajk'el xi'lib ty'añ cha'añ ijojp'el mulil tyi Instituto, jiñi otsajbä tyi' pejtyele tyi portal Web tyi Instituto, yik'oty wäkp'ej ijabil mi ñumel yorajlel.

**JINÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

Jiñi Consejo Estatal, mi yujtyisañ yik'oty mi tyoj-isañ ya baki ka'bä chuki mi' subjeltyak tyi x-etyelo, che bele'añ jach jiñi otsañtyel cha'añbä tyi estatal tyi VPcM, ambä tyi Sala Superior tyi sentencia SUP-REC-91/2020.

CHÄMP'EJ IJOL IKA'BA'

ILAJA CHA'AÑBÄ

JUNK'EPJ I

Iñatyäñtye ili ley yik'oty tojel e'tyel

Lujunk'al ichak'al lajm (Art 30). Mu'bä laj x'ijk'el. Añäch tyi tyejchibal jiñi Constitucion Federal ili mu'bä lak subeñtyel cha'anbä toñel tyi electoral, cha'añ yumäl o yañtyakbä e'tyel mejle lak ts'uybisañ che mi la kochel.

Junlujump'ej ichak'al lajm (Art.31). tyi tsätsle ty'añ. Mu'bä ik'ejele tyi yuxp'ejele lajm tyi jump'ej tsikle tyi inciso d Bis) tyi Ley General, yom laja mi iñatyäñtye ili política cha'añ x-ixiko' yik'oty wiñiko' mi mejle tyi ochel xintyop'o x-ixiko yik'oty xintyop'o wiñiko' mi mejle ityajo ye'tyel, che bajche mi yäl tyi yuxp'ejele artículo.

Che mi yäjk'e juñi nombramiento cha'añbä e'tyel tyi yuxp'ejele tsik mi yäjk'e tyi xintyop'o yik'oty yambä jump'ej mu'bä ikotyañ x-ixiko', che bajche añ tyi lineamientos ta'bä yäk'ä jiñi instituto, tyi bolomp'ej ichak'al junio ilibä ja'bi tyi jak'i CE/2020/022.

Cha'lujump'ej ichak'al lajm (Art.32). Tyi laja otsañtye jak'i xuk'lib ty'añ. Mu'bä itsijbuño ibä cha'añbä e'tyel tyi partidos políticos yik'oty ibajñeljachbä jiñi

**JINÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

candidaturas, yomi k'e ta'bä xu'kli CE/2020/022 tyi lineamientos che' laja jach yik'oty che' mi wajlentyel jiñi candidatoj o cha'añbä presidencias municipales, regidurías yik'oty diputados chae mi votariñtye.

Uxlujump'ej ichak'al lajm (Art 33). Ilaja kãñätyäntye ili partidarias. Tyi' k'ejli tyi ña'tyibal ambä tyi wukp'ej ichak'al tyi tsikle jiñi sentencia SUP-JDC-1862/2019, tyi Instituto Electoral, mi' kãñätyäntye k'älä tyi tyejchibal ityojjet mu'bä imel che' mi päk'o jiñi partidos políticos mi yochelo' jiño consejos electorales distritales.

Ili ta'bä mejli mi ka k'ejle tyi jujump'ej mi tääch ñumi yik'oty mi tyi k'ejli ñoj oñ icha'añ wiñiko' mi yäk'eñtye jump'ej ijuñ tyi patido cha'añ mi tyoj-isañ yombä yik'oty mi säklañ maxki mi cha'leñ tyi representariñ, mi ich'am majche' mi tyi sentencia SUP-REC-1183/20117 tyi tesis XII/2018, juntyiki wiñik mach ch'ujbi käylik tyi suplente x-ixik, juntyiki x-ixik ch'ujbiyäch käyle tyi suplente juntyiki wiñik.

Che' tax najatyisätyi. Ili Consejo Estatal ma'añ mi pensaliñ mi yä'leñ jiñi partdo, che' ma'añ mi ch'ujbiñ bakibä ili drechos políticos ichaño' x-ixiko, jiñi patido maix maxki mi käytya mu'bä ik'ele, x-kalälax mi päjk'el cha'añ mi k'ejle mi mu'uch cumpliriñ bajñel.

**JINÄCH IYUMO' AJ VOTAR CHA AÑ MI
CHALEÑO VOTARTYAK JIÑI X-IXIKO
YIK'OTY WIÑIKO TYI TABASCO.**

TYI' TYOJEL JUMP'EJ ESTADO

Ce/2020/033

Ma'anbä lajaj lajm

Jump'ej: Jiñi linemaiento mi' tyejche ikäjñe che' tyax jak'i tyi' tyojlelo' jiñi consejo estatal.

Chap'ej: Mi k'eje tyi weñ che' mi cha'lentye tyi notificar ili lineamientos tyi tyojle x-etyelo' tyi yälä tyi bolomp'ej ichak'al lajm.

Uxp'ej: Ch'añbä jiñi consticionales yik'oty ak'tyulmalty'añ ilayi o jiñi ijak'el xuk'lib ty'añ tyi elecciones tyi INE, che' mi yajñel mu'bä ik'äjñeñ tyi ityojlel tyak maxki, yik'oty che' ma'añ mi ityä'läntyelo x-ixiko' jiñäch derecho che políticos, ili mu'bä ikäjñel jiñäch mu'bä ipäs ili lineamientos.

Chämp'ej: Jiñi lineamientos ch'ujbi tyoj isäñtyel yik'oty mu'bä imel jiñi Consejo Estatal, che' tyi yujtyibal mi iñatyäñtyel jiñe tsijimelbä ity'añ tyi na'al tyulmal ty'añ cha'añbä elctorales, che' tä'äch yälä ity'añ mi yäk jiñi INE, che Lajaläch bajche' taxbä k'ejli; iliyi cha'añbä mi imel ili comisión yik'oty Consejo Estatal, cha'añbä k'elelibä ili proyecto tyi educación